ជំនួយស្មារតី

វ៉ុល១ លេខទី១ ថ្ងៃទី២៧ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩

ការស្វែងយល់អំពីប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធ "អ្វីគ្រប់យ៉ាងលើកលែងតែអាវុធ"

ចាន់ ផល្លីកា*

កាលពីប៉ុន្មានសប្តាហ៍មុន នៅថ្ងៃទី១១ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០១៩ សហភាពអឺរ៉ុប បានចាប់ផ្តើមនីតិវិធីជាផ្លូវការនៃការដកគម្រោង "អ្វីៗគ្រប់យ៉ាងលើកលែងតែអាវុធ" ហៅកាត់ថា EBA (Everything but Arms) ជាបណ្តោះអាសន្នពីព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។ នៅក្រោម ប្រព័ន្ធ EBA ផលិតផលដែលនាំចេញពីប្រទេសកម្ពុជាទៅកាន់ទីផ្សារអឺរ៉ុប ត្រូវបានលើកលែងពីកាតព្វកិច្ចពន្ធគយ ហេតុនេះហើយសហភាពអឺរ៉ុបបានក្លាយជាទីផ្សារធំបំផុតសម្រាប់ការនាំចេញរបស់កម្ពុជា។ ដោយសារតែប្រព័ន្ធEBA នេះ បានដើរតួយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការអភិវឌ្ឍប្រទេស គម្រោងក្នុងការដកកម្ពុជាចេញពីប្រទេសដែលទទួលប្រយោជន៍ពីប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្មនេះ បាននាំឱ្យមានការជជែកពិភាក្សាដ៏ស៊ីជម្រៅអំពីកង្វល់ និងផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមានជាច្រើនដែលអាចកើតមានលើប្រទេសកម្ពុជា។ ការដក EBA ជាបណ្តោះអាសន្ន បានក្លាយជាប្រធានបទដែលប្រជាជនកម្ពុជាកំពុងតែចាប់អារម្មណ៍ ហើយលើកយកមកពិភាក្សា ជាពិសេសចំពោះប្រជាជនដែលពាក់ព័ន្ធ ហើយអាចទទួលផលប៉ះពាល់ដោយផ្ទាល់ ពីការដកជាបណ្តោះអាសន្ននេះ។ លើសពីនេះទៀត អត្ថបទទាក់ទងនឹងផលប៉ះពាល់នៃការដក EBA ពីកម្ពុជា ជាច្រើន ត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយ និងចែកចាយយ៉ាងទូលំទូលាយតាមប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម។ យ៉ាងណាមិញ ប្រជាជនមួយចំនួននៅពុំទាន់មានការយល់ដឹងច្បាស់អំពី អ្វីទៅជា EBA ហើយវាមានដំណើរការបែបណានៅឡើយ។ ដូច្នេះហើយ ខាងក្រោមនេះគឺជាសេចក្តីសង្ខេបអំពី EBA ។

ប្រវត្តិរបស់ប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធទូទៅ (GSP)

នៅឆ្នាំ១៩៦៨ សន្និសីទអង្គការសហប្រជាជាតិស្តីពីពាណិជ្ជកម្ម និងការអភិវឌ្ឍ ហៅកាត់ថា UNCTAD បានផ្តួចផ្តើមផែនការពាណិជ្ជកម្មដ៏សំខាន់មួយ ដែលត្រូវបានស្គាល់ដោយសាធារណជនថាជា ប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធទូទៅ ហៅកាត់ថា GSP (General System of Preferences) ដែលផ្តល់ប្រយោជន៍ដល់បណ្តាប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ តាមរយៈការផ្តល់ជំនួយពាណិជ្ជកម្មពីប្រទេសដែលមានការរីកចម្រើនខ្ពស់ផ្នែកឧស្សាហកម្ម។ GSP មានគោលបំណងដើម្បីបង្កើនការនាំចេញរបស់ប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍន៍ លើកកម្ពស់ឧស្សាហូបនីយកម្ម និងពន្លឿនកំណើនសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសទាំងនោះ។ ចំពោះ GSP របស់សហភាពអឺរ៉ុបវិញ វាមានការបែងចែកជាបីប្រព័ន្ធដូចជា GSP ស្តង់ដា, GSP លើកទឹកចិត្ត និង EBA។ GSP ស្តង់ដា ជាគម្រោងដែលផ្តល់ឲ្យបណ្តាប្រទេសដែលមានប្រាក់ចំណូលទាប ឬប្រទេសដែលមានចំណូលមធ្យមកម្រិតទាប ហើយពុំធ្លាប់ទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពាណិជ្ជកម្មណាមួយរបស់សហភាពអឺរ៉ុប ឲ្យទទួលបានការកាត់បន្ថយពន្ធនាំចូល ចំនួន ៦៦ ភាគរយ លើទំនិញទៅកាន់ទីផ្សាររបស់សហភាពអឺរ៉ុប។ ដូចគ្នានឹង GSP ស្តង់ដាដែរ GSP លើកទឹកចិត្ត ដែលត្រូវបានគេស្គាល់ថាជា GSP(+) ផ្តល់ការលើកលែងពន្ធចំនួន ៦៦ ភាគរយ ទៅឲ្យប្រទេសដែលនឹងទទួលបានផលពីប្រព័ន្ធនេះ ប៉ុន្តែប្រទេសនោះត្រូវធ្វើសច្ចាប័ន និងធ្វើការអនុវត្តនូវអនុសញ្ញាអន្តរជាតិសំខាន់ៗចំនួន២៧ ដែលត្រូវបានចែងនៅក្នុងបទប្បញ្ញត្តិ

*ចាន់ ផល្លីកា ជាអ្នកសម្របសម្រួលកម្មវិធីគោលនយោបាយ នៅមជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា។

© រក្សាសិទ្ធដោយ មអក | ខ្លឹមសារនៃអត្ថបទនេះគឺជាគំនិតរបស់អ្នកនិពន្ធផ្ទាល់ និងមិនឆ្លុះបញ្ចាំងអំពីទស្សនៈរបស់មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា។

មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា
Cambodia Development Center

របស់ GSP ក្នុងនោះរួមមានសិទ្ធិមនុស្ស ការការពារបរិស្ថាន និងអភិបាលកិច្ចល្អ។ ចំណែកឯប្រព័ន្ធមួយទៀតនោះគឺ EBA ដែលជាប្រធានបទក្ដៅគគុក កំពុងត្រូវបានលើកយកមកពិភាក្សានៅក្នុងប្រទេសកម្ពុជា ពាក់ព័ន្ធនឹងសេដ្ឋកិច្ច និងការអភិវឌ្ឍរបស់កម្ពុជានាពេលបច្ចុប្បន្ន។ ចំពោះ EBA នេះ ដូចដែលបានបញ្ជាក់តាមរយៈឈ្មោះហើយថា វាជាប្រព័ន្ធផ្ដល់ឲ្យដល់បណ្ដាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច ដើម្បីនាំចេញផលិតផលរបស់ខ្លួនទាំងអស់ លើកលែងតែអាវុធ ទៅកាន់ទីផ្សារអឺរ៉ុប ដោយលើកលែងកាតព្វកិច្ចពន្ធគយ។

ប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធ EBA និងគោលការណ៍ទូទៅ

EBA ត្រូវបានអនុម័តនៅថ្ងៃទី២៨ ខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០០១ និងត្រូវបានចូលជាធរមាននៅថ្ងៃទី០១ ខែមីនា ឆ្នាំ២០០១ ដែលដាក់បញ្ចូលប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួចចំនួន៤៨ រួមទាំងកម្ពុជាផងដែរ ទៅក្នុងបញ្ជីប្រព័ន្ធអនុគ្រោះពន្ធនេះ។ ប្រព័ន្ធនេះ មានគោលបំណងសម្រួលដល់ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច ដើម្បីលើកកម្ពស់ពាណិជ្ជកម្ម និងពង្រឹងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ពួកគេតាមរយៈការលើកលែងកាតព្វកិច្ចពន្ធគយនេះ។ យោងតាមបទប្បញ្ញត្តិលេខ ៩៧៨/២០១២ របស់សភា និងក្រុមប្រឹក្សាអឺរ៉ុប ចុះថ្ងៃទី១២ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១២ ទាក់ទងនឹងកិច្ចព្រមព្រៀងពិសេស សម្រាប់ប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច ដូចមានចែងនៅក្នុងជំពូកទី៤ មាត្រា១៧ ថាប្រទេសស្ថិតនៅក្នុងបញ្ជីទទួលស្គាល់ជាប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច ដោយអង្គការសហប្រជាជាតិ មានសិទ្ធិក្លាយខ្លួនទៅជាប្រទេសដែលអាចទទួលបានផលប្រយោជន៍ពី EBA (សហភាពអឺរ៉ុបឆ្នាំ២០១២ ទំព័រ ១០)។ នៅពេលដែលប្រទេសណាមួយបញ្ចប់ឋានៈរបស់ខ្លួន ពីប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍តិចតួច ប្រទេសនោះនឹងត្រូវបាត់បង់សិទ្ធិទទួលបានផលប្រយោជន៍ពីប្រព័ន្ធនេះ ដោយហេតុថាប្រទេសទាំងនោះមានសមត្ថភាព និងសកម្មភាពឧស្សាហកម្មខ្ពស់។ ជាគោលការណ៍ មិនថា GSP ស្ដង់ដា, GSP លើកទឹកចិត្ត ឬ EBA ទេ ការវិវត្តរបស់ប្រទេសដែលនឹងទទួលបានប្រព័ន្ធនេះ ត្រូវឆ្លងកាត់ដំណើរការដូចខាងក្រោម។ ដំណាក់កាលដំបូង គឺការប្រកាសខ្លួនជាប្រទេសដែលមានសិទ្ធិទទួលយក GSP និងការចូលទីផ្សារសហភាពអឺរ៉ុប។ ដំណាក់កាលទីពីរ គឺបង្កើនផលិតផលនាំចេញរបស់ខ្លួន រួមទាំងការបង្កើនប្រភេទមុខទំនិញនាំចេញទៅកាន់ទីផ្សារអឺរ៉ុប។ ដំណាក់កាលទីបី គឺបង្កើនការនាំចូលផលិតផលពីសហភាពអឺរ៉ុបមកក្នុងស្រុក ស្របពេលដែលប្រភេទមុខទំនិញរបស់ខ្លួនមួយចំនួនដែលនាំចេញទៅទីផ្សារអឺរ៉ុបបានបាត់បង់ អត្ថិភាពនៃការលើកលែងពន្ធនាំចេញ។ ចុងក្រោយ ប្រទេសជាសិទ្ធិវ័ន នឹងបញ្ចប់អត្ថិភាពនោះ និងលែងទទួលបានការលើកលែងពន្ធពីសហភាពអឺរ៉ុប។ យ៉ាងណាមិញ ការព្យួរជាប្រព័ន្ធ EBA ជាបណ្ដោះអាសន្ន ក៏អាចធ្វើឡើងមុនពេលដែលអត្ថិភាពរបស់ប្រទេសនោះបញ្ចប់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ បន្ទាប់ពីសេដ្ឋកិច្ចខ្លួនមានការរីកចម្រើន ដូចបានចែងនៅក្នុង ជំពូក៥ មាត្រា១៩ ទាក់ទងនឹងបទប្បញ្ញត្តិទូទៅ សម្រាប់កិច្ចព្រមព្រៀងទាំងអស់សំដៅលើការដកប្រព័ន្ធជាបណ្ដោះអាសន្ន។ ដូច្នេះហើយ ហេតុផលណាមួយ ដែលបណ្ដាលឲ្យមានការព្យួរប្រព័ន្ធនេះ ត្រូវតែគោរពតាមមាត្រា១៩(វាក្យខណ្ឌទី១)។

តើការដក EBA ត្រូវដំណើរការយ៉ាងដូចម្ដេច?

នីតិវិធីនៃការដក EBA ត្រូវគោរពតាមមាត្រា១៩ វាក្យខណ្ឌ៤ និងវាក្យខណ្ឌទាំងឡាយ ដែលស្ថិតនៅក្នុងមាត្រាដដែល។ ដើម្បីដកលក្ខខណ្ឌពិសេសពីប្រទេសទទួលផលណាមួយ ជាដំបូង គណៈកម្មការត្រូវអនុម័តយកវិធានការអនុវត្តដើម្បីចាប់ផ្ដើមនីតិវិធីព្យួរប្រព័ន្ធបណ្ដោះអាសន្នពីប្រទេសណាមួយ ហើយត្រូវជូនដំណឹងដល់សភា និងក្រុមប្រឹក្សារបស់អឺរ៉ុបរាល់វិធានការអនុវត្តទាំងនោះ។ បន្ទាប់មក ការជូនដំណឹងនេះត្រូវដាក់ផ្សាយនៅក្នុងរដ្ឋកិច្ចផ្លូវការ នៃសហភាពអឺរ៉ុបទាក់ទងនឹងការចាប់ផ្ដើមនៃនីតិវិធីព្យួរជាបណ្ដោះអាសន្ន រួមជាមួយនឹង

ហេតុផលគ្រប់គ្រាន់ ដែលធ្វើឲ្យមានការចាប់ផ្តើមនីតិវិធីនេះ និងផ្តល់ព័ត៌មានអំពីបេសកកម្ម រួមមានការត្រួតពិនិត្យ និងការវាយតម្លៃលើស្ថានភាពរបស់ប្រទេស ដែលស្ថិតនៅក្នុងនិតិវិធីព្យួរប្រព័ន្ធ EBA ជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយមានរយៈពេលប្រាំមួយខែ។ បីខែបន្ទាប់ពីបញ្ចប់ការស៊ើបអង្កេតអស់រយៈពេលដូចបានចែងខាងលើ គណៈកម្មការត្រូវផ្តល់របាយការណ៍ចុងក្រោយ នៃការស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួនដល់ប្រទេសសាមី ដើម្បីអនុវត្តសិទ្ធិឆ្លើយតបទៅនឹងរបាយការណ៍របស់គណៈកម្មការអឺរ៉ុបជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ក្នុងអំឡុងពេលមួយខែ។ ក្នុងរយៈពេលប្រាំមួយខែបន្ទាប់ពីគណៈកម្មការសហភាពអឺរ៉ុបធ្វើការត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃស្ថានភាពរបស់ប្រទេសដែលមានអត្ថិភាពទទួលយកប្រព័ន្ធនោះហើយ គណៈកម្មការសហភាពអឺរ៉ុប ត្រូវធ្វើការសម្រេចចិត្តថា តើត្រូវបញ្ចប់នីតិវិធីព្យួរប្រព័ន្ធ ឬធ្វើការព្យួរប្រព័ន្ធពីប្រទេសនោះ។ ប្រសិនបើការរកឃើញរបស់គណៈកម្មការនេះ មិនមានភាពត្រឹមត្រូវទេនោះ គេចាំបាច់ត្រូវមានការអនុម័តវិធានការអនុវត្ត ដែលអនុលោមតាមមាត្រា៣៩ (វាក្យខណ្ឌ២) នៃបទប្បញ្ញត្តិខាងលើ។ ប៉ុន្តែបើសិនជាគណៈកម្មការរកឃើញថា ការសន្និដ្ឋាននេះ មានភាពត្រឹមត្រូវស្របទៅនឹងហេតុផលដូចមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌ១នៃមាត្រា១៩ ការព្យួរប្រព័ន្ធ EBA ជាបណ្តោះអាសន្ននឹងត្រូវបានអនុវត្ត នៅក្នុងពេលប្រាំមួយខែបន្ទាប់ពីការអនុម័តសេចក្តីសម្រេចនេះ។

ដំណាក់កាល	ដំណាក់កាលទីមួយ	ដំណាក់កាលទីពីរ	ដំណាក់កាលទីបី			ដំណាក់កាលទីបួន
ថិរវេលា	-	៦ខែ	៦ខែ			៦ខែ
			បីខែ	មួយខែ	ពីរខែ	
សកម្មភាព	គណៈកម្មការ សហភាពអឺរ៉ុប អនុម័តវិធានការអនុវត្ត ជូនដំណឹងដល់សភា និងក្រុមប្រឹក្សាអឺរ៉ុប ផ្សព្វផ្សាយសេចក្តីជូន ដំណឹងនៅក្នុងរដ្ឋកិច្ច សហភាពអឺរ៉ុប	ត្រួតពិនិត្យ និង វាយតម្លៃប្រទេស ទទួលផល	គណៈកម្មការ សហភាពអឺរ៉ុបផ្តល់ របាយការណ៍លើ ការរកឃើញ និង សេចក្តីសន្និដ្ឋាន របស់ខ្លួន	ប្រទេសទទួល ផលអនុវត្ត សិទ្ធិឆ្លើយតប	សេចក្តី សម្រេច៖ (១)បញ្ចប់ នីតិវិធីព្យួរ ប្រព័ន្ធ ឬ (២)ធ្វើការ ព្យួរប្រព័ន្ធ	ការអនុម័ត សេចក្តីសម្រេច សេចក្តីសម្រេចនឹង ត្រូវបានអនុវត្ត ក្នុង រយៈពេល០៦ខែ ក្រោយការអនុម័ត

Source: *Regulation (EU) No. 978/2012 of the European Parliament and of the Council of October 25, 2012, Chapter V: Temporary withdrawal provisions common to all arrangements*

ឯកសារយោង

Council of the European Union. (2018). *Council Conclusion on Cambodia.* Brussels.

European Commission. (2013). *Revised EU Trade Scheme to Help Developing Countries Applied on 01 January 2014.* Brussels: European Commission.

European Union. (2012). Regulations (EU) No. 978/2012 of the European Parliament and of the Council of 25 october 2012. 10.

UNCTAD. (2016). *The Least Developed Countries Report 2016: The Path to Graduation and Beyong-Making the Most of the Process.* UNCTAD.

Cambodia Development Center

Cambodia Development Center (@cdcenter_kh)

Cambodia Development Center (@cd.centerkh)

Cambodia Development Center

Cambodia Development Center

មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍កម្ពុជា
Cambodia Development Center

Building E, University of Puthisastra, #55, Street 180-184, Sangkat Boeung Raing, Khan Daun Penh

info@cd-center.com | ☎ (+855) 16 616 951